

Nařízení Brusel IIa – 2201/2003/ES

Původně připravováno jako Úmluva, která měla doplnit Bruselskou úmluvu.

Po vstupu Amsterdamské smlouvy v platnost (komunitarizace části 2. a 3.pilíře EU → možnost vydávat sekundární právní akty v rámci evropského justičního prostoru) přeformulováno do nařízení.

V roce 2000 přijato nařízení 1347/2000/ES o příslušnosti a uznávání a výkonu ve věcech rodičovské zodpovědnosti ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem. (Brusel II)

O 2 roky později – předložen návrh nového nařízení. Cílem bylo rozšíření působnosti původního Bruselu II (zejména u rodič. zodp.)

Nařízení Brusel IIa – 2201/2003/ES

Nové nařízení – 2201/2003/ES nahradilo 1347/2000/ES, zkrácený název nového nařízení : Brusel IIa nebo Brusel IIbis.

Účinnost : 1. 3. 2005

Rozsah : 72 článků (výrazně delší, než původní nařízení)

Cíl nařízení : podobný jako u Brusel I = sjednotit přístup k soudům a sjednotit nakládání se soudními rozhodnutími v předmětných otázkách

Stejně jako u Brusel I – nařízení má aplikační přednost před národními právními řády členských států v těchto otázkách.

Účinky INTER PARTES = národní normy se použijí stále tam, kde nejsou splněny aplikační předpoklady nařízení Brusel IIa.

Nařízení Brusel IIa – aplikační předpoklady

Věcná působnost (čl. 1.1) : občanskoprávní věci týkající se

- a) rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné
- b) Přiznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti

zejména : 1) práva péče o dítě a práva na styk s dítětem

(čl. 1.2) 2) poručnictví, opatrovnictví a podobných institutů

3) určení osoby, orgánu ... odpovědných za dítě/jeho jmění nebo pověřených zastupováním ...

4) umístění dítěte do pěstounské rodiny/úst. péče

5) opatření k ochraně spojených se správou ... jmění dítěte

Negativní vymezení : určení/ popření otcovství, rozhodnutí o osvojení včetně jeho platnosti a zrušení, příjmení a jméno dítěte, vyživovací povinnost, správa jmění či dědictví, opatření u trestných činů spáchaných dětmi

Nařízení Brusel IIa – aplikační předpoklady

Osobní působnost : manželé, rodiče, děti

Teritor. působnost : všechny státy ES mimo Dánska

Interpretace : definice některých pojmů jsou obsaženy v čl. 2!
- soudem se nerozumí pouze soud, ale i jakýkoliv orgán rozhodující ve věcech spadajících do rozsahu nařízení
- soudce = i úředník
- rozhodnutí = bez ohledu na to, jak označeno, musí se vejít do definice v čl. 2.4

interpretace musí být stejně jako u Brusel I autonomní = nadstátní, eurokonformní (viz např. LTU vs. EUROCONTROL)

Rozvod, rozluka a prohlášení manželství za neplatné

Obecná pravomoc : stát, kde mají manželé obvyklé bydliště (pojem odlišný od domicilu) nebo poslední společné obvyklé bydliště manželů, jestliže tam jeden z nich ještě bydlí nebo domicil odpůrce nebo u společného návrhu obvyklé bydliště jednoho z manželů nebo obvyklé bydliště navrhovatele, kde bydlel nejméně 6 měsíců bezprostředně před podáním návrhu a je státním příslušníkem tohoto státu

stát, jehož státními příslušníky jsou oba manželé

Obvyklé bydliště – jiný význam než domicil. Je volnější než domicil – vytrácí se požadavek relativní stálosti určitého místa.

Rozvod, rozluka a prohlášení manželství za neplatné

Jestliže některý z manželů má obvyklé bydliště na území některého členského státu, nebo je státním příslušníkem některého členského státu (u VB a Irska domicilován na jejich území, je pravomoc podle předcházejících pravidel pravomocí výlučnou – viz. čl. 6

Zbytková příslušnost : nelze-li určit pravomoc podle předcházejících pravidel, určí se pravomoc podle národního práva členského státu, kde je žalováno.

Rodičovská zodpovědnost

Obecná prav. : obvyklé bydliště dítěte (v době podání návrhu) (čl. 8)

tato příslušnost je zachována po dobu tří měsíců i po přestěhování dítěte, a to pro účely úpravy styku s dítětem, jestliže nositel práva na styk s dítětem má obvyklé bydliště ve státě soudu a popírá pravomoc soudu státu přestěhování. (čl. 9)

Únos dítěte :
(čl. 10)

při neoprávněném odebrání nebo zadržení dítěte jsou pravomocné soudy státu obvyklého bydliště dítěte před únosem, a to do doby, než dítě získá obvyklé bydliště v jiném členském státě a navíc je-li dán souhlas s odebráním nebo si dítě v novém prostředí zvyklo (min. doba pobytu v jiném čl. státě je 1 rok) a jsou splněny podmínky v čl. 10, i – iv)

Rodičovská zodpovědnost

Pokračování příslušnosti : je-li o rodičovské zodpovědnosti rozhodováno v rámci rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné, je pravomocný k rozhodnutí této otázky soud rozhodující o rozvodu, rozluce nebo prohlášení manželství za neplatné, pokud :

- a) jeden z manželů má rodičovskou zodpovědnost k dítěti a
- b) manželé a nositelé rod.zodpovědnosti pravomoc přijali (výslovně či jinak jednoznačně) a je to v zájmu dítěte.

Pravomoc soudu čl. státu rozhodnout o rodičovské zodpovědnosti v rámci jiného řízení než je rozvod, rozluka, neplatnost manželství je dána i tehdy, jestliže a) dítě má silná vztah k tomuto členskému státu (nositel rodičovské zodpovědnosti zde má obvyklé bydliště, nebo dítě státní příslušnost) a b) všechny strany pravomoc soudu přijaly

Rodičovská zodpovědnost

Přítomnosti dítěte : jestliže nelze určit obvyklé bydliště dítěte, je dána pravomoc soudů členského státu, kde se dítě nachází.

Použije se rovněž na uprchlíky

Zbytková prav.: nelze-li určit pravomoc podle předcházejících pravidel, určí se pravomoc podle národního práva členského státu, kde je žalováno.

Rodičovská zodpovědnost

Postoupení věci : Jestliže se soud domnívá, že soud jiného členského státu, ke kterému má dítě zvláštní vztah, je vzhledem ke svému umístění vhodnější k rozhodnutí věci, může, pokud to je v zájmu dítěte buď :

- a) přerušit řízení a vyzvat strany k podání návrhu k tomuto soudu nebo
- b) požádat tento soud o převzetí pravomoci.

Lze na návrh strany i *ex offo* nebo na žádost soudu čl. státu, ke kterému má dítě zvláštní vztah.

Postoupit lze, nejde-li o postoupení na návrh strany, jen se souhlasem alespoň jedné ze stran.

Definice zvláštního vztahu : čl. 15 odst. 3

Jestliže vhodnější soud pravomoc přijme do 6 týdnů od požádání, původní soud se prohlásí za nepravomocný

Přezkoumání pravomoci, litispendence

Ve věcech upravených tímto nařízením je soud povinen zkoumat svoji pravomoc i bez návrhu strany.

Jestliže zjistí, že podle Brusel IIa je pravomocný soud jiného členského státu, je povinen prohlásit svoji nepravomoc.

Je-li zahájeno řízení ve věci rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné ve vícero členských státech, je soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, povinen i bez návrhu řízení přerušit do doby, než svoji pravomoc určí soud první.

Stejně se postupuje ve věcech rodičovské zodpovědnosti ke stejnému dítěti.

Uznání a výkon rozhodnutí

Obecný způsob : procedura velice podobná Brusel I, uvedeny proto budou spíše rozdíly.

- tři fáze :
- uznání (automatické) = Brusel IIa
  - prohlášení vykonatelnosti = Brusel IIa
  - výkon = národní právo

Uznání v rámci vykonatelnosti. Řízení v prvním stupni se neúčastní ani osoba, vůči níž se rozhodnutí prohlašuje za vykonatelné, ani dítě.

Opravné řízení probíhá jako řízení sporné. Je možné uplatnit námitky proti uznání.

Uznání nesmí být zamítnuto pro odlišnosti v právních řádech – např. že právo státu uznání nezná určitý právní institut.

Rozhodnutí nesmí být přezkoumáváno ve věci samé.

Uznání a výkon rozhodnutí

Důvody pro odmítnutí uznání ve věcech rozvodu, rozluky, prohlášení manželství za neplatné

- Zjevný rozpor s veřejným pořádkem státu, kde je žádáno o uznání
- Procesní vady v řízení o vydání původního rozhodnutí
- Res iudicata ze státu uznávání
- Res iudicata z jiného státu, toto rozhodnutí splňuje podmínky pro uznání

Uznání a výkon rozhodnutí

Důvody pro odmítnutí uznání ve věcech rodičovské zodpovědnosti

- Zjevný rozpor s veřejným pořádkem státu, kde je žádáno o uznání, berou se navíc do úvahy zájmy dítěte
- Uznávané rozhodnutí bylo, kromě naléhavých případů, vydáno bez slyšení dítěte, a toto je porušením procesní zásady státu uznávání
- Procesní vady v řízení o vydání původního rozhodnutí
- Res iudicata ze státu uznávání
- Res iudicata z jiného státu, toto rozhodnutí splňuje podmínky pro uznání
- Nedodržení postupu v čl. 56 = soud rozhodující o umístění do pěstounské péče je povinen konzultovat s příslušným orgánem státu umístění, vyžaduje-li to právo tohoto státu. Rozhodnutí může vydat až po souhlasném stanovisku tohoto orgánu.

Uznání a výkon rozhodnutí – zvláštní případy

Právo na styk s dítětem - čl. 41

Je-li ve státě vydání vykonatelné, je v jiných členských státech uznání a je vykonatelné bez nutnosti procedury prohlášení vykonatelnosti. To je potvrzeno osvědčením, které je vydáno, jsou-li splněny následující podmínky :

- a) při vydání rozsudku pro zmeškání osoby, která se nedostavila, byla písemně vyrozuměna v dostatečném předstihu a měla čas se připravit na jednání...
- b) všechny dotčené strany dostaly příležitost být vyslechnuty
- c) dítě dostalo příležitost být vyslechnuto, jestliže by to nebylo nevhodné vzhledem k věku a vyspělosti

Při přeshraničních sporech se toto osvědčení vydává automaticky.

Uznání a výkon rozhodnutí – zvláštní případy

Navrácení dítěte - čl. 42

Stejně jako v předcházejícím případě, osvědčení je vydáno za podmínky, že :

- a) dítě dostalo příležitost být vyslechnuto, jestliže by to nebylo nevhodné vzhledem k věku a vyspělosti
- b) strany dostaly příležitost být vyslechnuty
- c) soud při vydání rozhodnutí přihlédl k důvodům a důkazům, na jejichž základě bylo vydáno rozhodnutí podle čl. 13 Haagské úmluvy z roku 1980 (34/1988 Sb.)